

MONITOR

zpravodajský čtrnáctideník

ROČNÍK II., ČÍSLO 18

17. LISTOPAD 2005

(za dobrovolné příspěvky)

Tradice Otců

Z kázání svatého Lva Velikého, papeže, o sv. Petru a Pavlovi

Drahocenná je v Hospodinových očích smrt jeho zbožných, a žádná krutost nemůže zničit náboženství, založené na tajemství Kristova kříže. Církev se pronásledováním nezmenšuje, ale roste; a Pánovo pole se odívá stále bohatšími klasy, když zrna padají po jednom do země a mnohonásobně vzejdou.

Jak četné potomstvo vyrostlo z těchto dvou slavných výhonků z božského semene, o tom svědčí tisíce svatých mučedníků. Závodili s apoštoly a dobyli podobného vítězství; jejich purpurové

zástupy daleko široko zářící obklopily město Řím a ozdobily ho mnoha slavnými drahokamy spojenými v jeden diadém.

Nejmilejší, v nich ve všech jsme dostali od Boha vzor trpělivosti, aby se posílila naše víra, a sluší se, abychom se radovali z jejich ochrany při společné památce všech svatých. Ale na tyto dva vynikající Otce můžeme být právem hrdí s radostí ještě větší, neboť Boží milost je mezi všemi údy Církve vyzdvihla tak vysoko, že tvoří v těle, jehož hlavou

je Kristus, jakoby dvě světla očí.

Máme-li na mysli jejich zásluhy a ctnosti — a ty nelze ani vypovědět — není třeba je stavět proti sobě a není ani třeba je oddělovat: Bůh si je oba vyvolil, snaželi podobné námahy a spojila je oba mučednická smrt.

Na základě vlastní zkušenosti i svědectví našich předků věříme a jsme pevně přesvědčeni, že při všech námáhách tohoto života na přímělu těchto našich zvláštních ochránců vždycky dosáhneme Božího milosrdenství. A tak když nás sráží tíha našich vlastních hříchů, pozdvihují nás zásluhy našich apoštolů.

Odpovědi na imigraci je misie

Příčiny krize leží na naší straně

Přistěhovalecké bouře ve Francii i v dalších západoevropských zemích potvrdily obavy z budoucího vývoje vztahů mezi Evropany a mladší muslimskou populací. Politici a média nešetří recepty na řešení této krize — tvrdými postihy pachatelů počínaje a investicemi do jejich prostředí konče. Je to ale správný směr úvah? Nebylo by potřebnější zamyslet se nad těmi příčinami, které leží na naší straně?

Evropa dosud ještě stále má tradici utvořené formy života a pojetí hodnot, na nichž spočívá naše identita, a ty musí v kontaktu s odlišnou kulturou přiměřeným způsobem obhajovat. Jenže právě tento článek logického řetězu dnes patří k nejslabším: tradiční hodnoty jsou zpochybňovány, i když jsou to právě a jen ony, které činí náš způsob života srozumitelným. Zpochybňuje-li si Evropa svou vlastní náboženskou víru, rodinu a úctu k životu — čeho se mají mladí přistěhovalci zachytit?

Mluví se o tom, že se imigranti mají asimilovat, nebo — lépe — integrovat. Ale do čeho se mají integrovat? Do historicky prověřené kultury křesťanské Evropy — nebo do její současné krize? Mnozí dosud tvrdí, že cestou k úspěšné integraci cizinců je co nejradikálnější se-

Foto: Reuters

kularismus, potlačení křesťanského charakteru evropské civilizace. Řada církevních představitelů má ale jiný názor.

Francouzští biskupové ve svém listě k současným bouřím hovoří o potřebě budovat malé, zejména náboženské instituce, které podporují solidaritu mezi lidmi. Kongregace pro evangelizaci národů a Papežská rada pro migranty ve společném prohlášení ze 7. října píší, že migraci je třeba chápat jako půdu pro hlásání křesťanského poselství. V prohlášení se říká, že „současná migrace je

největším pohybem lidí v celé historii“: nejméně 175 milionů lidí žije mimo zemi svého původu. Proto ji Církev musí pochopit jako znamení doby.

Přistěhovalci v Evropě nepotřebují méně, ale naopak více křesťanství. Potřebují slyšet hlásání naší víry. Pokud strpíme, aby se obrazem naší kultury staly reality show, pornografie a prezentace násilí, nemáme právo se divit, že imigranti takovou kulturu nechtějí přijmout.

Michaela Freiová

ZPRÁVY

Čeští a moravští biskupové k projednávanému návrhu zákona o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách

Vyjadřujeme vážné znepokojení nad vývojem současně projednávaného vládního návrhu zákona o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách. Již počátkem tohoto roku jsme ve svém prohlášení upozorňovali, že „žádá lidská bytost a tedy ani lidský zárodek se nesmí stát prostředkem pro dosažení prospěchu druhých“.

Přestože lidské poznání v oblasti lékařské vědy je nesmírně cennou hodnotou, není hodnotou nejvyšší, a má proto své hranice, neboť jeho úkolem je sloužit lidstvu. Obracíme se proto na vědecké pracovníky, aby své úsilí zaměřili přede-

vším na výzkum dospělých kmenových buněk, který již v současné době přináší výsledky v oblasti léčby, a zanechali cesty, při níž by nezbytnou součástí jejich vědecké lékařské práce bylo ničení lidských bytostí.

Jsme velmi vděční všem zákonodárcům, kteří při své práci pamatují na důstojnost a nedotknutelnost lidského života od jeho početí do přirozené smrti. Zároveň apelujeme na svědomí těch zákonodárců, kteří doposud legalizaci pokusů na lidských embryích podporovali, aby znovu zvážili závažnost věci dotýkající se lidského života, aby si uvědo-

mili osobní zodpovědnost před svrchovaným Pánem života a svůj velký vliv na tvorbu veřejného mínění.

Vyzýváme všechny občany dobré vůle bez ohledu na jejich vyznání, aby se hlouběji zajímali o práci svých zvolených zástupců i v průběhu jejich volebního období a připomínali jim jejich mravní povinnosti. Stejně jako papež Benedikt XVI. při nedávném projevu k německým poslancům, i my celou společnost naléhavě varujeme: „Vědecký vývoj může být jak pozhánáním, tak i zkázou.“

TS ČBK

Vyjádření lékařů k návrhu zákona o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách

Skupina lékařů zaslala 12. 10. 2005 poslancům Parlamentu České republiky dopis následujícího znění:

Vážená paní poslankyně, vážený pane poslanče,

v nejbližší době budete rozhodovat o vládním návrhu zákona nazvaném zákon o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách a souvisejících činnostech a o změně některých souvisejících zákonů. Pokud by byl zákon schválen, došlo by k legalizaci pokusů na lidských embryích spojených s jejich destrukcí, a tedy k hrubému porušení práva na život a integritu lidské bytosti.

Připravená zákonná norma je často líčena jako předpoklad léčení dosud neléčitelných chorob i úrazů. Považujeme za potřebné upozornit alespoň na některé problémy, které by aplikace zákona přinesla:

1. Embrya, která jsou potencionálně plnohodnotné lidské bytosti, mají sloužit jen jako zdroj studovaných buněk – jejich odběr by přitom znamenal fyzickou likvidaci embrya jako integrálního lidského zárodku schopného vyvinout se v jedince schopného samostatné existence.

2. Nebylo dosud prokázáno, že by embryonální kmenové buňky byly vhodnou náhradou například odumřelých nervových buněk při Alzheimerově či Parkinsonově chorobě. Dokonce ani nevíme, zda podstata zmiňovaných nemocí je skutečně taková, že vnesené nové buňky je mohou vyléčit, a zda neexistuje jiná efektivnější cesta odstranění pří-

znaků choroby. Kampaň ve sdělovacích prostředcích odráží představy a touhy příslušných výzkumníků a nepředkládá nezpochybnitelné důkazy.

3. Lidské embryo není jediným zdrojem buněk schopných přeměny. V odborné literatuře se stále častěji objevují zprávy o úspěšném získání kmenových buněk například z pupečnickové krve, ale i z tkání dospělých osob (kostní dřev, nosní sliznice apod.) Kmenové buňky získané z dospělého jedince (adultní), především přímo od jedince, který jimi má být léčen (autologní), nevyžadují podávání přípravků tlumících imunitní odpověď. Na rozdíl od embryonálních kmenových buněk u nich nehrozí přeměna ve zhoubnou nádorovou tkáň. Tyto buňky byly již v zahraničí i v ČR léčebně použity zatím s nadějnými výsledky. Opomíjeným zdrojem embryonálních kmenových buněk jsou spontánně potrácená embrya, která by mohla poskytnout buňky již částečně diferencované a snadněji kultivovatelné.

4. Je až překvapivé, jak intenzivní propagační kampaň je předložení návrhu zákona doprovázeno. Důsledný ohled na požadavek neškodnosti a použitelnosti nově zaváděných léčebných postupů nesmí být tlumen ani snahou o výzkumnou prioritu.

Dovolujeme si Vás zdvořile požádat, abyste při rozhodování o povolení či zamítnutí destruktivních experimentů s lidskými zárodky věnovali svou pozornost i hlasům, které se snaží upozornit na stinné stránky snah zařadit naši zemi mezi několik málo států umožňujících z po-

Výzkum na lidských embryonálních kmenových buňkách zatím prošel

27. října propustili poslanci do druhého čtení návrh zákona o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách.

Návrh na zamítnutí podal a zdůvodnil poslanec Jan Kasal. S peticí Hnutí Pro život ČR seznámil Sněmovnu poslanec Jaroslav Lobkowicz. Vyjádření lékařů, kteří se rovněž vyjadřují k návrhu kriticky, prezentoval poslanec Tomáš Kvapil.

Pro zamítnutí hlasovali poslanci: Hruža, Hanuš, Holář, Hovorka, Janeček, Kalousek, Karas, Kasal, Kvapil, Lobkowicz, Říha, Škopík, Šojdrová, Šustr, Talíž, Vícha, Vykydal (všichni KDU-ČSL), Bartoš, Benda, Bratský, Dundáčková, Horníková, Klas, Mencl, Novotný, Plachý, Pleva, Teplík, Záruba (všichni ODS), Fišerová, Kořístka (oba US-DEU).

PSP ČR

kusných důvodů likvidovat lidské zárodky. Za vhodnou cestu k zábraně neodvratitelných škod považujeme moratorium do doby, než se najdou cesty vedoucí k dosažení deklarovaných cílů méně riskantními prostředky. Doporučujeme zejména využití českých výzkumných kapacit a zdrojů k dalšímu výzkumu právě adultních buněk.

Doc. MUDr. Petr Hach, CSc., Dr. Med. h. c.

Prof. MUDr. Josef Marek, DrSc.

Prof. MUDr. Marta Munzarová, CSc.

MUDr. Dagmar Pohunková

Prof. MUDr. Květoslav Šipr, CSc.

ZPRÁVY

Kněz vyznamenan prezidentem republiky

Z 23 osob, které vyznamenal prezident Václav Klaus 28. října, je pět vězňů komunistického režimu. Patří k nim i P. Martin František Vích, který byl zatčen 21. srpna 1953 přímo v kostele před zraků věřících. Ve vykonstruovaném procesu byl odsouzen na deset let těžkého žaláře a pracoval v uranovém dole. Při závalu byl těžce zraněn, přesto dokázal zachránit život svému spoluvězni, evangelickému faráři. Zbylá léta vazby strávil ve věznicích Mírov a Valdice. Zpět do duchovní služby se vrátil až v roce 1967 a sloužil v pošumavské Dobrušce. Je členem Konfederace politických vězňů ve Strakonici. Za více než 30 let své pastorační a duchovní činnosti vykonal obrovský kus práce na všech farnostech, které spravoval. V Pošumaví je oslovován jako Otec či Táta Martin. Přes svůj vysoký věk a vážné zdravotní problémy stále vykonává svědomitě svůj úřad.

ČTK, ČT1, Radio Proglas

Spor o katedrálu zatím rozhodnut

Obvodní soud pro Prahu 1 rozhodl 25. října, že katedrála sv. Víta a přilehlé nemovitosti patří Církvi. Spor státu a Církve se táhne už třináct let. Soudkyně zopakovala svůj rozsudek z roku 1994. Rozhodnutí soudu přivítal kardinál Miloslav Vlk. Považuje to za dobrý signál začínající serióznosti práce českých soudů a vítězství spravedlnosti i za znamení naděje, že dojde také na odstranění dalších nespravedlností spojených s komunistickým režimem. *České televizi* řekl, že hodlá zavést určité změny. Kancelář prezidenta republiky se hodlá odvolat.

ČTK, ČT1

Aplikovat smlouvu o potírání obchodu s lidmi

Poslanecká sněmovna 20. října zamítla návrh na odstoupení od smlouvy o potírání obchodu s lidmi. Proti odstoupení argumentovali poslanci Karas, Svoboda, Janeček, Lobkowicz a Talíř. Ministr vnitra Bublan je kritizoval, že nepřináší žádné řešení. Na to ministr Svoboda řekl: „...nabízíme řešení. Ano — aplikovat tuto smlouvu. Tato smlouva má vyšší sílu než zákon, to znamená, že podle této smlouvy má každý policista v ruce docela silný klacek. Nechť konají všichni, co mají konat. To je všechno. To řešení už tu je.“

PSP ČR

Slovenští biskupové k reality show

V posledních měsících se v mediálním prostředí na Slovensku objevili programy, které pošlapávají lidskou důstojnost. Reality šou *VyVolení* a *Velký Brat* sa však i napriek protestom naďalej vysielajú, a to dokonca v hlavnom vysielacom čase. Sú tak bez väčších problémov dostupné i tým, ktorí sú najzraniteľnejší — deťmi a mládežou.

Uvedené programy sú v rozpore so zachovaním základnej ľudskej slušnosti. Ako vzor predstavujú ľudí, ktorí dlhé týždne žijú v izolovanom prostredí, pričom nepracujú, plnia častokrát nezmyselné a ponižujúce príkazy režisérov. Umelo je medzi nimi vytvárané napätie a nevraživosť, útočí sa na ich citový život. Psychické problémy niektorých jednotlivcov sú zneužívané s jediným zámerom — získať čo najvyššiu sledovanosť a tým dosiahnuť enormný zisk.

My katolícki biskupi Slovenska jednoznačne odsudzujeme tieto programy šíriace morálny a kultúrny úpadok. Plne podporujeme všetky iniciatívy združení i jednotlivcov, ktorí sa rozhodli proti takejto dekadencii pozdvihnúť svoj hlas. Ďakujeme im za to a veríme, že ich úsilie prinesie pozitívny výsledok. Zároveň sa obraciame na všetky firmy, ktoré svojou reklamou dané relácie podporujú, aby zväzili dôsledok finančnej podpory,

ktorú takto poskytujú, lebo ekonomický zisk nemôže byť nadradený nad ľudskú dôstojnosť.

Chceme poďakovať členom Rady pre vysielanie a retransmisiiu, ktorí odmietajú porušovanie zákonov SR aspoň tým, že udeľujú televíziám pokuty. Vyzývame spoločnosť a zodpovedné štátne orgány na diskusiu a sprísnenie zákonov, ktoré by v budúcnosti takéto svojvoľné porušovanie zákonov trestalo oveľa tvrdšie. Sloboda vyjadrovania, za ktorú sa tvorcovia spomenutých relácií ukrývajú, nesmie ísť proti základným ľudským právam o ohrozoť morálne zdravie jednotlivcov a spoločnosti. Demoralizovaná mládež i dospelí sú okrem utrpenia, ktoré spôsobujú najbližším, aj veľkým finančným bremenom pre celú spoločnosť. Zdravá spoločnosť sa pred takýmto deštruktívnymi vplyvmi bráni.

Naliehavo sa obraciame na tvorcov daných programov, aby sa z pohľadu svedomia zamysleli nad svojím konaním a vyvodili osobnú zodpovednosť.

Napokon, dokiaľ nedôjde k náprave inak, vyzývame veriacich divákov, aby sa sledovaniu podobných programov vyhýbali a takto vyjadrili svoj ľudský a kresťanský etický postoj.

TK KBS

Kardinál Tomko varuje před „antropologickou katastrofou“

Předseda Papežské komise pro mezinárodní eucharistické kongresy kardinál Jozef Tomko pronesl 8. listopadu — na začátku akademického roku na katolické univerzitě svatého Antonína v Murcii — projev varující před nebezpečím etického relativismu, který může vést až k „antropologické katastrofě“.

Kardinál v projevu analyzoval krizi západních společností: jako příklad uvedl právě Španělsko, kde nyní získala

právní status homosexuální manželství. Tato krize vychází podle něho ze samotných veřejných institucí, jež jsou ohroženy morálním relativismem a etickou permisivitou, které podřívají samotné základy hodnot osobního života a občanského soužití.

To může způsobit antropologickou katastrofu, tak jak se to stalo v jiných politických systémech 20. století.

Zenit

Francouzští biskupové k přistěhovaleckým bouřím

Francouzští biskupové vyjádřili 5. listopadu znepokojení nad násilím a destrukcí v několika velkoměstských aglomeracích. Příčinu vidí v urbanizaci, nezaměstnanosti mladých a nestabilitě rodinného života.

„Represe a vyvolávání kolektivního strachu nejsou ale odpovědí na

tyto dramatické tenze naší společnosti,“ říká se v prohlášení biskupů. Důležitá je podle nich každodenní práce a vytváření institucí, jež vytvářejí pouta solidarity. Podtrhli také důležitost malých náboženských komunit ve městech.

Conférence des évêques de France

ZPRÁVY

Bude oběť satanistického rituálu blahoslavena?

Biskup diecéze Como zahájil beatifikační proces Sestry Marie Laury Manettiové, řeholnice, která byla v noci z 6. na 7. srpna 2000 zavražděna třemi adolescentkami, inspirovanými satanistickými rituály.

Sestra se věnovala problémové mládeži a proto vyhověla prosbě jedné z dívek, aby za ní uprostřed noci přišla a pomohla jí v situaci, kdy nemá kam jít. Na místě jí ale čekaly tři dívky a ubodaly ji 18 ranami. Vyšetřovatelům vypověděly, že původně chtěly satanistickým ritem obětovat kněze.

Kněz, který řeholnici dobře znal, si listu *Avvenire* postěžoval, že se satanismus stává mezi mládeží módou, k níž přispívá způsob oblékání, hudba a některé knihy. Mladí lidé si přejí především připoutat pozornost, popírat pravidla, dodal.

Zenit

Tři indonéské křesťanské studentky zavražděny

29. října byly cestou do křesťanské školy na ostrově Sulawesi sfaty tři křesťanské studentky, čtvrtá byla těžce zraněna. Pachatelé jsou muslimští radikálové. Indonéský prezident Susilo Bambang Yudhoyono útok odsoudil. Papež požádal biskupa z Manado, Josepha Theodora Suwatana, aby tlumočil postiženým rodinám jeho osobní soustrast.

Muslimské násilí na Sulawesi a Molukách stálo v letech 1999 – 2001 osm tisíc lidských životů.

KATH.NET

Sucho v Mozambiku: Církev shání pomoc

Dom Francisco Silota, biskup z Chiomoio ve středním Mozambiku, shání pomoc pro oblasti postižené suchem. „Tisíce lidí v mé zemi hladoví,“ řekl biskup. „Nečekali jsme letos tak mimořádné sucho. Hlavní snahou Círky je najít pomoc pro lidi umírající hladem a žízní. V mé diecézi jsou místa, kde musejí lidé jít 30 – 40 km, aby našli vodu.“

Biskup upozornil, že už za 1 euro lze v Africe koupit několik kg obilí.

Diecéze Chiomoio zabírá 61 000 km² a má milion obyvatel. Katolíků je 7,5 %.

ACN

Santo Subito!

V Krakově začal 4. listopadu proces svatořečení papeže Jana Pavla II. Vatikán v tomto případě prominul povinnou lhůtu pěti let. Postulátor kauzy Slawomir Oder řekl, že papež o tom nerozhodl jen na své přání, ale i na přání kardinálů, kteří je vyjadřovali už během konkláve; spontánně je vyjadřovali i věřící ve dnech okolo pohřbu. Poprvé také bude v procesu použit internet: lidé mohou svá svědectví posílat i touto cestou.

KATH.NET

Nekonečno ve vědě, filosofii a teologii

V rámci společného projektu Círky a vědecké komunity se konal od 9. do 11. listopadu na Lateranu kongres na téma „Nekonečno v přírodní vědě, ve filosofii a teologii“. Účastnil se ho předseda Papežské rady pro kulturu kardinál Poupard, odborníci z oblasti kosmického výzkumu, z dějin vědy a další z několika zemí.

VIS

Irácký prezident slibuje papeži právní jistoty pro křesťany

Prezident Džalál Talabání při své návštěvě Vatikánu 10. listopadu ujistil papeže Benedikta XVI., že v otázce ústavy došlo k pokroku a práva i svobody iráckých křesťanů budou zajištěny. Papež řekl Talabánímu, že události v Iráku sleduje a modlí se za Iráčany.

Asia News

Papež vyzval k modlitbám za oběti přírodních katastrof

Při generální audienci 26. října vyzval Benedikt XVI. věřící, aby se modlili růženec za oběti přírodních katastrof na celém světě. Výzvu vyslechlo na svatopetrském náměstí asi 50 000 lidí. „Modleme se za četné potřeby Círky a světa, zvláště za oběti zemětřesení a přírodních pohrom,“ řekl papež a dodal: „Nesmíme nikdy selhat v duchovní i hmotné podpoře těch, kdo se octli v těžkostech.“

Zenit

Nový společný dokument katolíků a luteránů

7. listopadu přijal papež předsedu Světové luteránské federace, biskupa Marka Hansona. V uvítací řeči vyzdvihl význam společného prohlášení o ospravedlnění; na ně je třeba navázat.

Mezinárodní luteránsko-katolická komise pro jednotu brzy dokončí dokument o apoštolském charakteru Círky. V dialogu obou církví má význam i blízkící se pětisté výročí německé reformace v roce 2017.

VIS

Svatý Stolec odmítá Íránské výpady proti Izraeli

Vatikánský mluvčí Joachín Navarro-Vals zopakoval, že Vatikán odmítá násilí na Středním Východě – nyní konkrétně útok v Hadeře i následnou odplatu. Zejména však zdůraznil, že Vatikán odsuzuje „některá zvláště vážná a nepřijatelná prohlášení, jež popírají právo Izraele na existenci“.

Íránský prezident Mahmúd Ahmadínedžád řekl, že požadavek na vymazání Izraele z mapy je stálou součástí iránské politiky.

VIS

Čínský biskup Jia znovu uvězněn

Biskup Jia Ži Guo z diecéze Ženg Ding (provincie Hebei), který strávil ve vězení už 20 let, byl 8. listopadu znovu uvězněn. Bezpečnost sdělila veřejnosti, že byl odvezen na „studijní pobyt“. Informovala o tom Nadace kardinála Kunga. Současně byli zadrženi dva další kněží z jeho diecéze.

Biskup Jia je pod stálým policejním dohledem. Ve svém domě se stará o stovku postižených sirotků.

Zenit

Vážení čtenáři,

opět děkujeme Vám všem, kteří jste zasláním finančního daru umožnili další vydání *RC Monitoru* a pomohli tak pokrýt režijní náklady spojené s jeho vydáváním.

S upřímným Pán Bůh zaplatí

redakce

KOMENTÁŘE

S Darwinem opatrně

V Praze se sešli zastánci „Inteligentního plánu“

Uvítal jsem, že *RC Monitor* otevřel prostor k diskusi o evoluční teorii. Rád bych v této souvislosti upozornil na akci, která se nedávno uskutečnila v Praze. Koncem října se v Kongresovém centru konala mezinárodní vědecká konference s názvem „Darwin and Design“ (Darwin a plán), která si zaslouží, aby o ní byla širší komunita věřících informována.

Výzva Darwinismu

Anglicky pořádanou konferenci, na které se sešlo na 700 účastníků z 18 států, zorganizoval americký přírodovědec Dr. Charles Thaxton. Jeho knihu *Tajemství vzniku života* si mohou čtenáři díky nakladatelství *Návrat domů* přečíst od předloňska i v češtině. V USA vyšla tato kniha v roce 1985 a spolu s dalším titulem — knihou Dr. Michaela Dentona *Evolution — A Theory in Crisis (Evoluce — teorie v krizi)* otevřela zásadní diskusi o hodnocení Darwinovy teorie. Molekulární biolog Denton podrobil ve své knize darwinismus nekompromisní vědecké kritice. A závěr? Podle Dentona se jedná o „mytologii 20. století“. Fyzikální chemik Thaxton učinil totéž ve vztahu k tzv. chemické evoluci, která podle evolučních představ měla předcházet evoluci biologickou. Dalším zásadním titulem, kterým byl tento přelom dovršen, se stala o něco později (1996) kniha biochemika Dr. Michaela Behe *Darwin's Black Box (Darwinova černá skříňka)*, která ukázala na nemožnost spontánního vzniku složitých biochemických struktur a mechanismů, vyjádřenou principem „neredukovatelné složitosti“. Vzniklo hnutí tzv. inteligentního plánu. Tedy volně sdružení vědců, kteří darwinismus odmítli a postavili proti němu dříve nemyslitelnou alternativu: že složitost živého světa není možné vysvětlit neřízenými, spontánními přírodními procesy, nýbrž že musí být výsledkem procesů řízených, které mají povahu inteligentního plánu či návrhu. Podstatným přitom bylo, že tento závěr nevyplýval z filozofických či teologických úvah — byl výsledkem ryze sekulární, vědecké analýzy problému.

Vědecké argumenty

V případě uvedené konference v Praze se jednalo o první akci tohoto druhu v České republice, zjevně umožněnou i tím, že Dr. Thaxton působil v letech

Foto: HumanDescent

1996 — 2001 jako hostující profesor na Karlově univerzitě v Praze. Svou odbornou erudicí a osobními kontakty se současně stal i garantem její úrovně. Celkové vyznění konference se dá vystihnout asi takto: Zákony fyziky a chemie nestačí na vysvětlení vzniku biologického genetického kódu; neexistují žádné důkazy, že by živé samovolně vzniklo z neživého, resp. složitější biologické struktury ze struktur jednodušších. Evoluční Darwinova teorie o původu druhu nic nevyovídá — týká se jen adaptací stávajících druhů na měnící se vnější podmínky. Inteligentní plán je tak legitimním, korektním vědeckým přístupem. O povaze této inteligentní příčiny hnutí ze zásady nespekuluje. Důsledky jsou však dalekosáhlé: je to výzva materialistickému názoru na svět, a ovšem — podporuje to teistický pohled na podstatu života.

Zesměšňování není na místě

Pro sekularizované české prostředí, charakterizované nezájmem širší veřejnosti o tyto otázky, obezřetností církvi a přezíravostí vědecké elity, bylo uspořádání vědecké konference na téma „Darwin a plán“ převratným počinem.

Hnutí inteligentního plánu, o kterém jsme u nás dosud slyšeli jen z neúplných a tendenčních zpráv, se na ní představilo jako přesvědčivé, kompetentní fórum, schopné dávat nové zásadní podněty pro důležitou oblast vědy i života. Na konferenci reagoval i denní tisk (*Lidové noviny*, *MF Dnes*), který ji ale většinou zlehčoval či zesměšňoval. Evoluční biolog Jan Zrzavý se k ní v časopise *Respekt* (č. 42: „Designéři nad Prahou“) vyjádřil dokonce ještě před jejím konáním, a to velice neslušným způsobem („ideové běsnění“, „v Praze se sejdou různé sorty bigotů a ignorantů“, atp.). Je třeba ocenit, že prostor k replice (*Respekt* č. 44: „Když dialog vedou hluší“) dostal molekulární biolog, profesor Emil Paleček. Poukázal na to, že jsou to v dnešní době spíše evolucionisté, kterým místo věcné a klidné diskuse „stačí stále dokola opakovat Velkou pravdu“, byť se „v některých ohledech stále více vzdaluje od nových poznatků molekulární biologie a biochemie“. Zřetelně to ukazuje, že téma je skutečně aktuální a potřeba informovanosti plně na místě.

Ing. Josef Potoček
Autor je chemik.

KOMENTÁŘE

Islamismus je větší výzva než komunismus

Z krve mučedníků povstane nová církev

Po 21 letech skončila v lednu občanská válka v Súdánu. Černoši z jihu (převážně křesťané, ale i animisté) bojují od roku 1983 s vládnoucí islámskou juntou na severu. Šlo o nejdelší válečný konflikt na africkém kontinentu, který má na svědomí více než dva miliony obětí a čtyři miliony uprchlíků. Válka za sebou zanechala totálně zdevastovanou zemi — v jižním Súdánu, na území velkém jako Francie a Německo dohromady, není jediná zpevněná silnice, jediné fungující město, chybí školy, nemocnice, neexistují noviny. Zemědělské usedlosti v oblasti, která mohla být obilnicí Afriky, jsou zničené a lidé z větší části závisí na humanitární pomoci. O strádání lidí i církve mluvil v květnu 2004 v rozhovoru pro italský časopis *Il Giornale* Msgr. Cesare Mazzolari, v Itálii narozený biskup Rumbeku v jižním Súdánu. Jeho slova o soužití s muslimy a o výzvách, jež přináší islamismus, jsou tvrdá. Možná až příliš tvrdá. Vycházejí ale z přímé zkušenosti někoho, kdo žije v první frontové linii křesťanství. Jeho diecéze je velká jako celá Itálie, ale každý z jeho třiceti kněží má na starosti neuvěřitelných 350 000 duší. Jeho katedrálou je 20 metrů široká bouda.

Obrácíte muslimy?

Ne, absolutně ne. To je jako vyřknout nad nimi ortel smrti. Ti, kdo konvertovali, jsou nuceni uprchnout a přesto jsou chyceni a potrestáni. Třeba tisíc kilometrů daleko od svého původního bydliště.

Existují zde katolíci, kteří přešli na islám?

Bohužel ano. Až tři miliony lidí byly hladem donuceny odejít na sever. Tam pak musí veřejně deklarovat svou příslušnost k islámu. Nakonec je jim vypáleno znamení, aby byli na první pohled k rozeznání od nevěřících.

Máte kontakty s islámskými autoritami na severu?

Kdybych cestoval na sever, uvěznili by mě. Tvrdí, že jsem inspiroval tady na jihu vzpouru. A to přesto, že mě zadrželi a věznili i povstanci na jihu, když jsem řekl, že ukradli 60% humanitární pomoci.

Je Bůh křesťanů to samé jako muslimský Alláh?

V žádném případě! Kam by se pak poděl koncept svaté trojice? A navíc, Ježíš pro ně rozhodně není největším z proroků.

Jak se Vás dotkly útoky z 11. září v USA?

Mě se islámský terorismus dotýká neustále. Když vládní stíhačka sestřelila dopravní letoun s potravinami, jak byste to nazvali?

Súdanci zažívají 11. září každý den a v novinách není o jejich mučednictví ani stopy. Strádají strašně, ale bez hořkosti. Z toho byste se mohli od nich učit. Tlučou do bubnů a tancují i s prázdnými žaludky. Lidé ze západu jsou v duchovním smyslu mnohem chudší než oni. Věřte mi, že ve tvářích Súdanců vidím těch tři tisíce obětí z 11. září každý den. Každý den chodím k umírajícím a nemůžu jim pomoci jinak, než slovy „Bůh Tě miluje“. A oni z posledních sil odpovídají „řekněte Pánu, že jsem už byl trestán dost“.

Může pomoci mezinárodní společenství?

Mezinárodní společenství je částí problému. Mír v Súdánu chtějí USA. Chtějí také súdánskou ropu. V současnosti mají kontrolu na 42% ropy čínské firmy. Ta ropa je ale naše — z jihu vede 1500 kilometrů dlouhý ropovod na sever, do Chartúmu. Čínské firmy si platí malé armády žoldnéřů, které ropovod hlídají. Pak tu jsou indické a malajské podniky. Ti všichni tu mají nějaké zájmy.

Není přehnané mluvit o střetu civilizací, o válce mezi křesťanstvím a islámem?

Ne, tohle je jenom začátek. Církev porazila komunismus, ale teprve začíná chápat nové výzvy — především islamismus. Myslím, že příští papež se s tím bude muset vyrovnat. Chlubíme se křesťanskou tradicí, ale fakticky už tou tradicí nežijeme. Kdežto muslimové praktikují svou víru pravidelně a jsou mnohem účinnější v získávání nových věřících. I když Vás naučí třeba jen pár slov arabštiny — třeba šukran (děkuji) — je to pro ně misionářské dílo, protože arabština je jazykem koránu.

A přece — někteří biskupové v Itálii dovolili, aby se z kaplí staly mešity.

Ano, ale to bude použito muslimy, aby nás konvertovali, ne naopak. Kdekoliv se usadí, dříve či později se vyvinou v politickou sílu. Italové je v dobré víře vítají. Ale brzy poznají, že muslimové zneužijí jejich dobré vůle. Přejde jich mnohem více, než jste očekávali a jsou také mnohem chytřejší, než si myslíme. Tady ničím mě školy a vy jim přitom otevíráte dveře kostelů.

Statistiky říkají, že jen 20 % muslimů v Itálii respektuje učení koránu, stejně tak jako jen 20 % katolíků chodí každou neděli na mši. Takže nejsou to muslimové jen podle jména?

Ale jejich muslimská kultura zůstává. Náboženství je jen část jejich civilizace. Nikdo

nevymaže jejich příslušnost k „ummě“, ke komunitě muslimských věřících.

Má cenu exportovat naši demokracii do zemědělských a pastevceckých společností, ve kterých není nedošlo k oddělení náboženství a politiky?

Ne, to je hloupost. Muslimové tvoří svá rozhodnutí výhradně a jenom na základě příslušnosti k ummě. Oni ani neví, co to jsou individuální práva. Je absurdní učit je třeba první dodatek ústavy USA, který říká, že kongres nesmí udělat zákon, který by omezoval svobodu vyznání nebo svobodu slova. O tom zkrátka nemají pojem.

Je právo šaria platné na celém území?

Vláda nyní tvrdí, že platí jen pro občany-muslimy. Ale nikdo nemůže vědět, co se stane třeba obžalovanému křesťanovi, protože tu neexistuje právo na obhájce atd.

Súdánský islamistický vůdce Hassan Turábí řekl, že je proti trestu smrti pro konvertity z islámu, i když to korán příkazuje.

Turábí je nejchytřejší člověk, jakého znám. Je nesmírně inteligentní, je právník, mluví anglicky lépe než Angličan a francouzsky lépe než Francouz. Je bystrý a úskočný. Ale nesmíte věřit tomu, co říká. Uvedu konkrétní případ: v anglické verzi súdánské ústavy je napsáno, že islám je státní náboženství a ostatní víry jsou tolerované. V arabské verzi není o toleranci ani slovo.

Existuje v Súdánu otroctví?

Vláda tvrdí, že není. A přece — mé misie jsou plné bývalých otroků. V roce 1990 jsme jich osvobodili 150 a platil jsem za ně méně, než byste dali za šlechtěného psa — 50 dolarů za ženu, 100 za muže. Už jsem to nikdy neudělal, protože tím roztáčíte ďábelský cyklus. Čím více platíte, tím více vlastně povzbuzujete otrokáře.

Hodláte se vrátit někdy do Itálie?

Mým domovem je Súdán. Slíbil jsem svým ovečkám, že je neopustím — ani jako mrtvola. Moji farníci ví, že mne zde mají pohřbit.

Myslíte si, že křesťané a muslimové spolu mohou jednou žít v míru?

Až se budeme lépe znát, budeme se i respektovat. Zatím spolu sdílíme jen tu zemi, po které chodíme.

Stefano Lorenzetto, *Il Giornale*
Vybral a přeložil Matyáš Zrno.

RECENZE / NÁZORY ČTENÁŘŮ

Krásný život pod psa

O velké i malé politice s poslancem Jiřím Karasem

Čtení rozhovorů názorů v právě vydané knize *Krásný život pod psa* doporučuji nejvřeleji těm, kteří s Karasem vůbec nesouhlasí — alespoň budou mít argumenty hezky pohromadě černé na bílém.

Jiří Karas bývá na veřejnosti spojován s představou boje proti potratům, prostituci, homosexuálním svazkům a eutanázií, ačkoliv se věnuje i celé řadě dalších důležitých témat. Doposud si na půdě parlamentu, v tisku a zejména v televizním kotli získával mnoho nadšených příznivců i odpůrců. A jak je mezi lidmi zvykem, mnozí další s ním souhlasí jen v něčem. Kniha rozhovorů Jana Schwarze s Jiřím Karasem může posloužit příznivcům — a hlavně jeho odpůrcům — i všem, kteří se nechtějí spoléhat na prchavý okamžik živého vysílání, ani na obvykle krátkou životnost novinových článků.

Část novinářů se Karase snaží představovat veřejnosti jako typicky kontroverzního poslance. Ale on sám k tomu říká (str. 141) „...jestli je pravda kontroverzní, tak tedy kontroverzní asi jsem...“

Většina našeho dobrovolně vymírajícího národa zná Karasovy myšlenky jen ve zkřizovaném podání, protože média — i když (většinou) přímo nelžou — mohou vykreslit vyjádření politiků křiklavými barvami a zdůrazněná negativa dát do naprosto nevhodných souvislostí. Proto přichází tato kniha, kterou autoři opatřili názvem *Krásný život pod psa*, jenž samozřejmě provokuje.

Samotná kniha, jako výsledek spolupráce katolíka Jiřího Karase a Ja-

na Schwarze, donedávna představitele Československé církve husitské, je také ukázkou porozumění dnešních křesťanů, jejichž dědové si dříve nechtěli ani naslouchat. Název *Krásný život pod psa* nám možná i připomene, že je v současné době o zatoulané psy relativně lépe postaráno, než o bloumající bezdomovce — což je paradoxně způsobeno lidským právem.

Jako v jiných případech, podobně je tomu i u myšlenek, které jdou proti proudu. Většina z nás zná své představy, které se blíží většinovému povědomí, Karasovi ale nepostačí argument, že se určité opuštění křesťanské morálky stalo společenskou normou. Cožpak máme právo omlouvat svá případná selhání zevšeobecněním poklesků?

Kdyby četba Karasových myšlenek přiměla jen malou část lidí k zamyšlení, kdyby jen několik osamělých žen či dvojic nakloněných umělému ukončení těhotenství přehodnotilo svá rozhodnutí a dopřálo dítěti zrození, měla by Karasova činnost své opodstatnění. Kdo zachrání jeden život, jakoby zachránil lidstvo.

Otázky Jana Schwarze jsou nevyhýbavé, stejně jako odpovědi Jiřího Karase. A i když některá témata jsou bolavá, Karasovy recepty nevyznívají pesimisticky. Naopak, v jeho pojetí může i kriticky nabroušený čtenář nalézt moudrá a optimistická řešení nejen pro sebe.

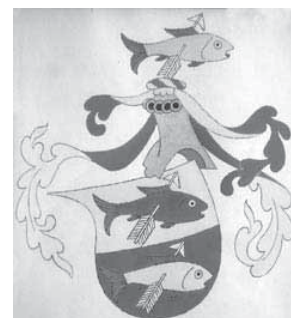
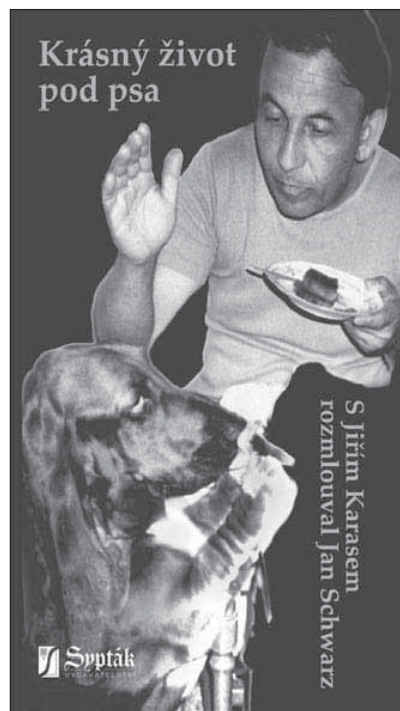
Josef Škrábek

Autoř je publicista.

Vydavatelství Sypták, Galandauerova 16, Brno

232 stran textu, 62 stran fotodokumentace

ISBN 80-239-5667-1, doporučená cena 199,- Kč

Děkujeme za vaše ohlasy. Těšíme se na vaše podněty, které můžete zasílat e-mailem na adresu redakce@claritatis.cz nebo na korespondenční adresu redakce uvedenou v tiráži. Čtenářské dopisy jsou redakčně kráceny a nemusejí vyjadřovat stanovisko redakce.

Linie chleba

To, o čem chci psát, nejspíš už dávno zná i církevní tradice, takže to nebude nic nového. Ale může to stát za připomenutí.

Začneme Betlémem, kde ona linie chleba začíná. Slovo *Betlém* je od slova *Betlehem*, a to ze slov [*Bejt*] a [*lechem*],

která znamenají „dům“ a „chleba“. Takže Betlém znamená „dům chleba“. V tom městě se má narodit Spása, Mesiáš. Jak vidíme, již název města ukazuje na poslání Mesiáše stát se Chlebem věčným.

Dále, když Ježíš říká svá slova v Janovi 6,48–51, je myslím jasné, kým je a kde se narodil.

Proto také ustanovuje Eucharistii. Mesiáš se stal chlebem, proto je změněné žehnání kalicha i chlebové placky při večeři Pesachu, je snad lepší okamžik?

Připravme se tedy na chléb, který jediný je schopen nasytit celý svět, ba celý vesmír. Už brzy bude opět s námi.

Jan Krůta, Plzeň

DOPORUČUJEME

KALENDÁŘ AKCÍ

Praha: Otázky rodinné politiky státu očima křesťana

V pondělí 21. listopadu se v Pastoračním středisku sv. Vojtěcha koná od 20 hodin přednáška MUDr. Mariána Hoška na téma *Otázky rodinné politiky státu očima křesťana*.

Brno: Současný stav legislativy a výzkumu na embryích

Přednáška MUDr. Dagmar Pohunkové na téma *Současný stav legislativy a výzkumu na embryích* se koná na Petrově v úterý 22. listopadu od 16.30 hodin.

Přerov: Putování Svatou zemí

Přednáška P. Jana Linharta na téma *Putování Svatou zemí – pěšky z Nazareta do Betléma* se koná v úterý 22. listopadu od 17 hodin v SONUSu.

Zábřeh: Čas adventní

Přednáška Prof. Dr. Petra Piňhy na téma *Čas adventní* se koná v Katolickém domě v úterý 22. listopadu od 18 hodin.

Klatovy: Vzpomínkový večer k nedožitým devadesátinám P. Františka Ferdý

Ve středu 23. listopadu se od 19.30 hodin v Hifi klubu koná *Vzpomínkový večer k nedožitým devadesátinám P. Františka Ferdý*.

Praha: Konference k počtě doc. ThDr. PhDr. Karla Vrány

Ve čtvrtek 24. listopadu se v kostele sv. Vojtěcha koná od 16 hodin *Konference k počtě doc. ThDr. PhDr. Karla Vrány* u příležitosti prezentace *Sborníku Katolické teologické fakulty*, který je věnován Mons. Vránovi. Přednáší PhDr. Jaroslav Med, CSc. a PhLic. Vojtěch Novotný.

Hodonín: Bible očima světa a svět očima Bible

Výstava na téma *Bible očima světa a svět očima Bible* se koná v Domě kultury od neděle 27. listopadu do čtvrtka 8. prosince.

Jihlava: Aktuální otázky výchovy a soužití generací

Přednáška MUDr. Maxe Kašparů na téma *Aktuální otázky výchovy a soužití generací* se koná v Muzeu G. Mahlera v úterý 29. listopadu od 17.30 hodin.

Brno: Pohřby biskupů a papežů ve středověku

Přednáška Prof. PhDr. Josefa Ungera, CSc. na téma *Pohřby biskupů a papežů ve středověku* se koná na Petrově v úterý 6. prosince od 16.30 hodin.

Liturgická čtení

20. 11. Neděle	Ez 34,11–12.15–17, Žl 33, 1 Kor 15,20–26.28, Mt 25,31–46 <i>Slaonost Ježíše Krista Krále</i>		
21. 11. Pondělí	Dan 1,1–6.8–20, Dan 3, Lk 21,1–4 <i>Zasvěcení Panny Marie v Jeruzalémě</i>	24. 11. Čtvrtek	Dan 6,12–28, Dan 3, Lk 21,20–28 <i>sv. Ondřej Dung-Lac a druhové</i>
22. 11. Úterý	Dan 2,31–45, Dan 3, Lk 21,5–11 <i>sv. Cecilie</i>	25. 11. Pátek	Dan 7,2–14, Dan 3, Lk 21,29–33 <i>sv. Kateřina Alexandrijská</i>
23. 11. Středa	Dan 5,1–6.13–14.16–17.23–28, Dan 3, Lk 21,12–19 <i>sv. Klement I.</i>	26. 11. Sobota	Dan 7,15–27, Dan 3, Lk 21,34–36 <i>sv. Silvestr Gozzolini</i>

27. 11. Neděle	Iz 63,16b–17.19b; 64,2b–7, Žl 80, 1 Kor 1,3–9, Mt 13,33–37 <i>1. neděle adventní</i>		
28. 11. Pondělí	Iz 2,1–5, Žl 122, Mt 8,5–11 <i>Miloslav Urusitánský</i>	1. 12. Čtvrtek	Iz 26,1–6, Žl 118, Mt 7,21.24–27 <i>sv. Edmund Kampián</i>
29. 11. Úterý	Iz 11,1–10, Žl 72, Lk 10,21–24 <i>sv. Saturnin</i>	2. 12. Pátek	Iz 29,17–24, Žl 27, Mt 9,27–31 <i>sv. Bibiána</i>
30. 11. Středa	Řím 10,9–18, Žl 19, Mt 4,18–22 <i>sv. Ondřej</i>	3. 12. Sobota	Iz 30,19–21.23–26, Žl 147, Mt 9,35–10,1.5–8 <i>sv. František Xaverský</i>

RC MONITOR — zpravodajský čtrnáctideník vydávaný o. s. Res Claritatis jako projekt pod záštitou České dominikánské provincie. Noviny jsou zaměřeny na osvětu široké veřejnosti v oblasti života a postojů římskokatolické Církve jako prevence náboženské nesnášenlivosti a xenofobie. Publikované zprávy jsou zveřejňovány na zpravodajském serveru <http://res.claritatis.cz>. ISSN: 1214-8458. MK ČR E 15474.

Korespondenční adresa redakce: Res Claritatis, Husova 8, 110 00 Praha 1, e-mail: redakce@claritatis.cz, číslo účtu: 1683820001/2400.

Redakční rada: Vít Cigánek, RNDr. Václav Frei, Mgr. Michaela Freiová, JUDr. Ing. Jiří Karas, P. Mgr. Pavel Mayer OP, Zdeňka Rybová, Mgr. Radim Ucháč, Kateřina Ucháčová. **Teologický poradce:** P. Mgr. Pavel Mayer OP.

Objednávky: Noviny jsou distribuovány zdarma a lze je v požadovaném počtu kusů objednat na korespondenční adrese redakce. Jejich vydávání je možné jedině díky zasláním darům, které pokrývají náklady na tisk a distribuci. Náklady na jedno číslo činí přibližně 10 Kč, což ročně znamená 240 Kč. Všem dárčům Pán Bůh zaplať. Dary lze podle § 15 odst. 5 zákona č. 586/1992 Sb. uplatnit pro snížení základu daně.

APOLOGETIKA

Bohuslav Balbín

Byli jezuité opravdu českých knížek hubitelé líti?

Když vstoupíte do historického jádra Hradce Králové na Velké náměstí nepoužívanější cestou pro pěší, naskytne se vám krásný pohled barokní scenérie s Mariánským sloupem, kostelem Panny Marie a bývalou jezuitskou kolejí, nyníšším Nový Adalbertinem. Až přistoupíte blíže, možná že váš zrak, poté co se pokochá krásou fasády a rytmem jejich prvků, zabloudí k bronzové bustě, která připomíná jednoho z největších českých jezuitů, literáta, historika a nadšeného vlastence Bohuslava Balbína, který zde roku 1621 spatřil světlo světa.

Dějinné předsudky

V českém dějepisectví se až příliš často setkáváme s negativním pohledem na jezuitský řád a s jeho emotivními a demagogickými odsudky, které vyzdvihují, zveličují a generalizují některé výstřelky spíše jednotlivých osob, než řádu jako celku. Bez působení jezuitů by však evropská věda i kultura byly chudší o mnoho významných děl a podnětů. Podobné platí také o naší zemi, k jejímž velkým literátům a historikům patří právě člen Tovaryšstva Ježíšova Bohuslav Balbín. Narodil se 3. prosince roku 1621 jako sedmé dítě rodiny Lukáše Škornice Balbína z Vorličné. Pocházel z české patricijské rodiny povýšené do šlechtického stavu, která v nelehké politické situaci stavovského povstání a třicetileté války stála na straně panovníka. Balbínův otec zemřel ve věku 37 let a děti zůstaly samy s matkou. To znamenalo citelné materiální zhoršení jejich situace. Matka byla nucena prodat dům v Hradci Králové a přijala pro rodinu ochranu, pohostinství a péči Otty z Oppersdorfu na zámku v Častolovicích. Dům byl, podobně jako několik dalších, prodán jezuitům, kteří na těchto místech záhy vystavěli svou kolej. Kdo tehdy mohl tušit, že se Bohuslav Balbín stane jedním z největších členů tohoto nedávno do Čech přišedšího řádu.

Dětská léta

Svá dětská léta prožíval ovšem Bohuslav Balbín v krásném prostředí tehdy nového renesančního zámku v Častolovicích. Zde uprostřed lesů kolem břehů Orlice se silně vyvinul jeho cit pro krásu přírody a touha poznávat její tajemství. Také se zde upevnilo jeho zdraví,

Alegorická mapa Čech v podobě růže v Balbínových *Rozmanitostech z historie království českého*

kteří bylo od narození dosti chatrné, o čemž svědčí skutečnost, že asi ve třech letech, kdy byl tak sláb, že se matka obávala o jeho život, byl odvezen do Bohosudova a pak do Staré Boleslavi a na obou poutních místech svěřen do ochrany Panny Marie. Tato událost ovlivnila jeho pozdější celoživotní mariánské založení, které se projevuje i v jeho literárních pracích. Častolovický zámek byl také centrem katolických reformačních snah. Jeho majitel pan Otto z Oppersdorfu zastával mimo jiné úřad reformačního komisaře, tzn. že byl zodpovědný za průběh rekatolizace v kraji. Proto se také Balbín už od útlého dětství setkával v Častolovicích s jezuiti. Vedle záliby v přírodě se u malého Bohuslava začala záhy projevovat láska k historii. Podle vlastních slov přečetl do svých sedmi let třikrát nebo čtyřikrát *Kroniku českou* Václava Hájka z Libočan – tehdy velmi oblíbené čtení. Roku 1631 mohl být díky podpoře svých příznivců poslán do benediktinské školy v Broumově, kde se také spřátelil s pozdějším prvním královéhradeckým biskupem Matoušem F. Sobkem z Bielenberka. Z Broumova odešel na jezuitské školy do Jičína, Prahy a Olomouce. Ze všech nejdůležitější pro něho byl pobyt v posledně jmenovaném

městě. Oslovovala ho především bohatá historická tradice, s jejímiž svědky se zde setkával na mnoha místech. Navázal zde také přátelství, které dalo směr jeho dalšímu životu. Šlo o téměř synovský vztah (Balbínovi bylo tehdy 14 let) k představenému olomouckého semináře, polskému jezuitovi Mikuláši Leczynskému. Ten se stal chlapcovým zpovědníkem, duchovním rádcem a nakonec mu pomohl na cestě do Tovaryšstva Ježíšova.

Vstup do řádu

Přijetí do řádu, který nabízel výborné školství a vynikajícím způsobem organizovanou vědeckou činnost, otvíralo nadanému mladému muži velké možnosti. Dvouletý noviciát strávil Balbín v Brně. Roku 1638 složil první sliby a byl poslán na humanitní studia do Kladska. Zde studoval jeden rok především řecký a latinský jazyk a literaturu a poté pokračoval ve studiu filosofie v pražském Klementinu. K jeho nejoblíbenějším předmětům patřila matematika a řečtina. Intenzivně se také začal zabývat českými dějinami a shromažďovat historický materiál. K jeho rozmnožení využil také okolnosti, že byl pro vynikající studijní výsledky určen za průvodce španělského jezuita Rodriga Arriagy, který

Foto: archiv

APOLOGETIKA

přišel do Prahy vyučovat teologii a během prázdnin se chtěl více seznámit se zemí, v níž měl působit. Všude, kam na své společné cestě zavítali, si Balbín pečlivě zapisoval všechny pamětihodnosti, opisoval nápisy a procházel knihovny a archivy. Po krátkém cestovatelském ex tempore začal vyučovat na řádových gymnáziích v Praze. Nadále se věnoval badání v oblasti historie a příležitostně zajížděl do archívů a knihoven mimo Prahu, např. do Třeboně.

Balbínovo vlastenectví

Významnou událostí, která ještě více podnítila Balbínovo vlastenectví, byla pražská korunovace Ferdinanda IV. českým králem. Podobně jako u mnoha vlastenců vyvolala tato velkolepá událost, kterou mohl Balbín na vlastní oči pozorovat, zájem o zašlou českou slávu, o slavná období českých dějin. Ještě větším zážitkem a podnětem k vlasteneckému citění tehdejších obyvatel Prahy bylo obsazení Hradčan a Malé Strany Švédy a snaha dobýt Staré a Nové Město pražské. Mezi obránci města bylo i mnoho pražských studentů a jejich učitelů — jezuitů.

Tyto jinak tragické události měly pro Balbína jeden velký přínos. Svedly totiž dohromady dva obránce Prahy, dvě velké osobnosti své doby — Balbína a Karla Škréty, vynikajícího barokního malíře, s jehož kresbami se pak často setkáváme v Balbínových knihách. Nejsilnějším zážitkem, který rozhodnou měrou přispěl k Balbínovu vlastenectví, bylo však slavnostní přenesení Palladia země české z Vídně, kde bylo ukryto před Švédy, zpět do Staré Boleslavi. Emocionální náboj tohoto aktu pro Balbína nám pomůže pochopit skutečnost, že šlo o týž obraz, s nímž Balbín spojoval své uzdravení v útlém dětství. Po třech letech vyučování v Praze nastoupil Bohuslav Balbín opět na studia, tentokrát teologická. Na kněze byl vysvěcen roku 1649, a poté působil na mnoha místech. Přivedl ke katolické církvi mnoho lidí, a to bez sebemenších výhrůzek či stop násilí. Kázat se ostýchal, ale volil spíše cestu osobních rozhovorů. Byl také dobrým zpovědníkem. Představení ho však od těchto úkolů záhy odvolali, neboť chtěli, aby se spíše věnoval školnímu vyučování. Roku 1653 byl poslán na gymnázium do Kladska a o rok později do pražského Klementina. Zde vážně onemocněl černými neštovicemi, ale i tato těžká situace mu přinesla zisk a prospěch. Sprátelil se totiž se svým lékařem Markem

Marcim z Kronlandu, který ho pak seznámil s lékařskou vědou a vůbec s poznatky přírodních věd. Poté Balbín vyučoval v Brně a Jindřichově Hradci.

Úcta k dějinám

Celkem učil 13 let. Byl výborným pedagogem a svou práci miloval. Měl o poslání učitele pro budoucnost národa velmi vysoké mínění. I přes nedostatky času se ale věnoval své velké lásce — historii. Z těchto učitelských let pochází řada drobnějších prací, např. historie tří mariánských poutních míst — Varty, Tuřan a Svaté Hory u Příbrami. Posledním Balbínovým učitelským místem byl Jičín. Odtud byl roku 1663 odvolán do Klatov. Ještě v Jičíně pracoval Balbín usilovně na vydání životopisu prvního pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic. Osobně považoval za svůj hlavní úkol na poli vědy celkové sepsání českých dějin. K tomu mu také pomohlo jeho přeložení do Českého Krumlova, kde našel řadu archivních materiálů a také dobré přátele, kteří ho v jeho snahách podporovali. Výsledkem bylo dílo *Výtah z českých dějin*, které bylo do tisku odevzdáno roku 1669. Vydání této jedinečné a do té doby nevidané práce však bylo ještě velmi komplikované.

Když byla vytištěna přibližně jeho polovina, zasáhla cenzura. Autor byl viněn z toho, že upírá habsburskému rodu dědičká práva v Čechách, což bylo vzhledem k politické situaci velmi závažné nařčení. Vše bylo zapříčiněno tolikrát v historii opakovanou skutečností, že někdo byl „papežštější než papež“, v tomto případě „císařštější než císař, resp. „habsburkovatější než Habsburkové“. Když se totiž záležitost dostala až k císaři, ten nejenže vydání nezakázal, ale byl s Balbínovou prací, jejím rozsahem i charakterem, velmi spokojen a podpořil její vydání. Byla ustanovena komise, která vypracovala posudek, v němž stálo, že mnoho věcí je Balbínovi vytykáno neprávem a že po nepatrných úpravách a změnách formulací může práce vyjít. Tak muselo jedno z největších a nejdůležitějších děl české historiografie čekat na své vydání osm let. Vyšlo tedy roku 1677 v sedmi svazcích. Jeho titulní list vyzdobil Karel Škréta, a jak už to bývá, aféry kolem vydání knize jen prospěly, neboť o ni byl velký zájem, a to i u těch, kteří by o ni za běžných okolností asi ani nezavádili.

Obrana jazyka českého

Ve zmíněném období, kdy se Balbín

novi zdálo, že celá jeho letitá práce vejde vníveč, prožíval značné úzkosti, zklamání a rozhořčení. Za těchto okolností vzniklo asi nejznámější Balbínovo dílo *Rozprava na obranu jazyka slovanského, zvláště pak českého*, známá spíše pod kratším označením *Obrana jazyka českého*. Toto dílo nebylo autorem určeno ke zveřejnění, a proto do něj vložil své názory otevřeně a bez obav. Spisek je namířen proti Balbínovu hlavnímu odpůrci, nejvyššímu purkrabímu Království českého, Bořitovi z Martinic. Roku 1679 Balbín těžce onemocněl zánětem plic. K tomu se přidala mrtvice, která měla za následek částečné ochrnutí. Stále však zůstával činný a své práce diktoval písaři. Takto nemocen a ochromen pracoval ještě 9 let a vytvořil další obrovské dílo *Miscelanea historica regni Bohemiae (Historické rozmanitosti království českého)*.

Láska k vlasti

Bohuslav Balbín znal Čechy a Moravu nesrovnatelně lépe, než kterýkoli z jeho současníků. Píše, že navštívil 96 hradů a všechna tehdejší města. Zaznamenával pozoruhodnosti do nejmenších detailů. Do *Miscelanií* shrnul bez chronologického sledu všechny načerpaný materiál, který získal svými cestami a studiem a který nemohl v takovémto rozsahu a formě uplatnit v předchozím díle. Rozmanitost shrnul do 10 svazků. Obsahují pojednání o přírodních podmínkách a zajímavostech, o místních jménech, genealogii, lidových pověstech, o církevních dějinách a dalších oblastech. Například IV. kniha nazvaná *Bohemia Sancta*, pojednává o českých svatých a blahoslavených. Všestranný Balbínův zájem a vynikající postřeh dokumentují v *Miscelaniích* např. pojednání s názvem „Rozdíly v pivu podle našich vod“ zařazené do oddílu o českých řeckách nebo jedna kapitola věnována např. Krakonošovi s názvem *Co je ono zjevení, jež panuje v těchto horách, odkud má své jméno Rybrcoul a několik zajímavých zkazek o něm*. Kromě zmíněných knih vydal Bohuslav Balbín ještě několik literárně teoretických prací, učebních pomůcek k rétorice. Svou pozemskou pouť zakončil 28. listopadu roku 1688 ve věku 67 let.

Byli jezuité opravdu českých knížek hubitelé liti, ptáme se, když se ohlédneme za obrovským dílem jednoho z jejich členů. Karlu Havlíčku Borovskému, autoru oněch veršů, jistě nemůžeme upřít básnické nadání, ale s jeho interpretací této kapitoly českých dějin se ztotožňovat nemusíme.

Petr Polehla, Radio Proglas